

Asociace středoškolských češtinářů, o. s.
Sídlo: kancelář Jake&James, s.r.o.,
Roháčova 145/14
130 00 Praha 3

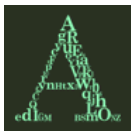
Vážená paní ministryně, vážené poslankyně, vážení poslanci,

obracím se na Vás jménem **Asociace středoškolských češtinářů** kvůli „Prohlášení Společnosti učitelů českého jazyka k záměru centrálně hodnotit maturitní slohové práce“. Toto Prohlášení Vám bylo adresováno v souvislosti s projednáváním novely školského zákona, jejíž součástí je zavedení centrálního hodnocení písemných maturitních prací z českého jazyka a literatury. Nechtěli bychom, aby vznikl dojem, že SUČJL reprezentuje jediný či dominantní postoj středoškolských bohemistů k této problematice a k podobě maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury vůbec, a proto se na Vás taktéž obracíme písemnou formou.

Asociace středoškolských češtinářů vznikla v roce 2013 jako ryze profesní a striktně apolitické občanské sdružení. Byla založena jako reakce na dlouholetou neexistenci profesní organizace češtinářů. Spolupracujeme s Asociací metodiků - Association of Teacher Educators (AMATE), Učitelským profesním sdružením, Ústavem pro českou literaturu Akademie věd ČR, Ústavem pro jazyk český Akademie věd ČR, s univerzitními bohemistickými pracovišti, časopisy Český jazyk a literatura, Naše řeč, Slovo a slovesnost, HOST, na webových stránkách Asociace (www.ascestinaru.cz) provozujeme jazykovou poradnu, publikujeme zajímavé texty předních bohemistů o českém jazyce a literatuře a o jejich metodice, zdařilé práce studentů, zajímavé literární texty ad. V roce 2013 jsme ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Hradec Králové a AMATE uspořádali maturitní konferenci, máme vypracován alternativní návrh maturity z českého jazyka a literatury. Ve své činnosti jsme vedeni snahou pozvednout úroveň výuky českého jazyka a literatury (nejen) na středních školách.

Nyní již k meritu věci. Prohlášení SUČJL bohužel obsahuje nepřesnosti či ne zcela relevantní informace, k nimž se chceme vyjádřit. Jádrem „sporu“ je hlavně tento oddíl: *„Pokud písemné maturitní práce nejsou hodnoceny těmi, kdo studenty vyučovali, snadno se stane, že minimální úroveň úspěšnosti stanovená shora vyřadí mnoho studentů, jejichž učitelé mají jiné pojetí výuky a jiné metody, než jaké uznává skupina kolem Cermatu. Jde skutečně o kvalitu propagovanou centrálními hodnotiteli, nebo jde pouze o „uzákonění“ psaní v rámci tzv. funkčních stylů? O spornosti teorie funkčních stylů svědčí i fakt, že v letošním roce byly na popud Ústavu pro jazyk český uznány práce, které evidentně žádaný slohový útvar nedodržely (záměna zprávy a oznámení).“*

Předně je nutno konstatovat, že při hodnocení maturitní písemné práce z českého jazyka a literatury rozhodně nejsou předmětem hodnocení „pojetí výuky a metody učitelů“, ale jen a pouze texty jejich svěřenců – žáků. K témuž cíli přece může vést mnoho cest, proto

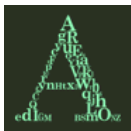
(alespoň v českém jazyce) žádné postupy hodnoceny nejsou. K úspěšnému složení zkoušky stačí napsat text, který splnil, co si jeho tvůrce předsevzal; naplnit téma a útvar; vytvořit text, který respektuje adresáta (příjemce) a komunikační situaci, je soudržný, kultivovaný, s minimem chyb všeho druhu.

Dle Asociace středoškolských češtinářů k tomuto cíli nejlépe vede léty osvědčená a propracovaná teorie funkčních stylů, která je mezi bohemisty široce přijímána a respektována – naleznete ji rozpracovanou (a obohacenou o teorii slohových postupů) prakticky ve všech učebnicích slohové a komunikační výchovy od škol základních, přes střední až po školy vysoké. Lze-li v souvislosti s touto teorií hovořit o jakémisi „uzákonění“, pak rozhodně nevyplývá z maturitní zkoušky, ale z kurikulárních dokumentů, jako jsou rámcové vzdělávací programy – RVP (např. RVP pro gymnázia výslovně uvádí jako učivo v oblasti jazyka a jazykové komunikace „funkční styly a jejich realizace v textech“).

Tvrzení, že v letošním roce „byly na popud Ústavu pro jazyk český uznány práce, které evidentně žádaný slohový útvar nedodržely (záměna zprávy a oznámení)“ je přinejmenším zavádějící. ÚJČ s ohledem na novinářskou praxi doporučil již dříve uznávat jako zprávy i ty útvary, které nebyly psány v čase minulém (děje se tak již od r. 2012), ale jinak naplnily podstatu daného útvaru. Nelze tedy tvrdit, že Ústav pro jazyk český posvětil záměnu dvou útvarů, a zpochybňovat tak vědecky postulovanou a v praxi respektovanou teorii. Jazyk a komunikace jsou „živé“, vyvíjejí se, takže setrvání na rigidním výkladu rysů jednoho útvaru tváří v tvář měnící se komunikační praxi by nebylo obhajitelné. Nicméně vyvozovat z tohoto faktu závěr, že teorie funkčních stylů je sporná, zkrátka a dobře nelze, zde je přání otcem myšlenky.

Asociace středoškolských češtinářů považuje zavedení centrálního hodnocení maturitních písemných prací z českého jazyka za důležitý objektivizační faktor v rámci tzv. společné části maturitní zkoušky. Tento způsob hodnocení funguje bez problémů již od r. 2012 v oblasti cizího jazyka, není tedy důvod domnívat se, že tomu bude v českém jazyce jinak. Argument, že práce maturantů v českém jazyce by měli „posuzovat ti, kdo o studentech vědí nejvíc – jejich učitelé“, je opět poněkud zavádějící, neboť vnáší do hodnocení maturitní písemné práce, která je jednorázovou zkouškou, jakési kontinuální hledisko – tedy součástí tohoto hodnocení má být přihlédnutí k dosavadním výkonům podávaným žáky na škole. Co to může v praxi znamenat? Buď bude při hodnocení písemné práce pilnému žákovi přidáno a žákovi problematickému ubráno, nebo bude přidáno všem. Pak ovšem nelze ani náhodou mluvit o objektivitě zkoušky, která má být mj. vstupenkou k vysokoškolskému studiu.

Asociace středoškolských češtinářů také upozorňuje na fakt, že systém hodnotících kritérií, který vznikl v souvislosti se zavedením centrálního hodnocení maturitních písemných prací z českého jazyka (a byl dále zdokonalován), posunul obecnou problematiku hodnocení slohových prací o velký kus vpřed, protože do doby jeho vzniku žádný podobný konkrétní

hodnotící systém de facto neexistoval. Bylo proto běžnou praxí, že na jedné škole byly např. tři pravopisné chyby důvodem k udělení chvalitebné známky, ačkoliv šlo o jinak naprosto neproblémovou práci, zatímco na jiné škole získávaly stejné hodnocení práce, které psaly o jiném tématu, než bylo uloženo, nebo v nich byl užit jiný útvar.

S ohledem na všechna výše uvedená fakta na Vás jménem Asociace středoškolských češtinářů apeluji, abyste při schvalování novely školského zákona podpořili i zavedení centrálního hodnocení maturitních písemných prací z českého jazyka. Zároveň Vás však upozorňuji na skutečnost, že (znovu)zavedení centrálního hodnocení maturitních písemných prací z českého jazyka a literatury, má-li bezezbytku splnit, co se od něj očekává, vyžaduje dostatek času na přípravu a nemalé finanční prostředky (do kvality je totiž vždy nutno investovat). Mějte to prosím při rozhodování a případné tvorbě a schvalování prováděcích předpisů na paměti.

Za Asociaci středoškolských češtinářů s úctou

Mgr. Josef Soukal,

předseda

18. listopadu 2015

P.S. Polemiku ASČ s Prohlášením SUČJL a středoškolských češtinářů ZA OTEVŘENOU MATURITU Z ČJL (z února tohoto roku) naleznete v případě zájmu zde: <http://bit.ly/1j1MHMN>.